

C/2024/7400

9.12.2024

Konkluzje Rady w sprawie partnerstw strategicznych w dziedzinie kształcenia i szkolenia

(C/2024/7400)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

PRZYWOŁUJĄC:

1. Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 i 18 kwietnia 2024 r. ⁽¹⁾, w których wzywa się do wspierania wysokiej jakości miejsc pracy w całej Europie poprzez bardziej intensywną realizację głównych celów na 2030 r. – w drodze wzmocnionego dialogu społecznego – dotyczących zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy, zmiany/podnoszenia kwalifikacji i uczenia się przez całe życie, poprzez zaradzenie problemowi niedoboru umiejętności i luk w zatrudnieniu w kontekście szerszych tendencji demograficznych, w tym mobilności talentów do Unii Europejskiej i w jej obrębie, oraz poprzez zapewnienie równych szans.
2. Program strategiczny na lata 2024–2029, w którym ogłoszono zobowiązanie do inwestowania w umiejętności, szkolenia i edukację obywateli przez całe ich życie i do wspierania mobilności talentów w Unii Europejskiej i poza nią ⁽²⁾.
3. Rezolucję Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) ⁽³⁾ oraz rezolucję Rady w sprawie ich struktury zarządzania ⁽⁴⁾, ponieważ strategiczne ramy są głównym narzędziem współpracy między państwami członkowskimi, Komisją Europejską i interesariuszami, a zatem są kluczowym narzędziem budowania i rozwijania partnerstw między różnymi podmiotami i szczeblami zarządzania.
4. Kontekst polityczny, które stanowią dokumenty wymienione w załączniku do niniejszych konkluzji.

PODKREŚLAJĄC, ŻE:

5. Do celów niniejszych konkluzji Rady „partnerstwo strategiczne” należy rozumieć jako przedsięwzięcie oparte na współpracy, które oprócz instytucji kształcenia i szkolenia może obejmować organy publiczne i innych odpowiednich interesariuszy, np. partnerów społecznych, służby zatrudnienia, izby handlowe, przedsiębiorstwa i stowarzyszenia przedsiębiorców, przedstawicieli osób uczących się, organizacje badawcze oraz lokalne i regionalne podmioty gospodarcze i społeczne, i które ma służyć osiągnięciu wspólnych celów i zaspokojeniu potrzeb społecznych poprzez wzajemną współpracę i długoterminową wizję.

UZNAJĄC:

6. Zmieniające się wyzwania i możliwości związane z kryzysem środowiskowym i klimatycznym, postępem technologicznym, zmianami demograficznymi, kryzysami zdrowotnymi i globalizacją, które uwypuklają potrzebę innowacyjnego i strategicznego podejścia do kształcenia i szkolenia.
7. Zróżnicowaną sytuację w dziedzinie kształcenia i szkolenia w poszczególnych państwach członkowskich oraz znaczenie dostosowania strategii i polityk do kontekstu lokalnego i regionalnego przy jednoczesnym wspieraniu współpracy i mobilności transgranicznej.
8. Znaczenie promowania kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie ⁽⁵⁾, w szczególności kompetencji w zakresie przedsiębiorczości, oraz umiejętności cyfrowych i ekologicznych w systemach kształcenia i szkolenia, aby wspierać przejście na zrównoważone, inkluzywne i sprawiedliwe społeczeństwo i gospodarkę. W czasach szybkich zmian społecznych i gospodarczych oraz złożonych wyzwań ciągłe podnoszenie i zmiana kwalifikacji, a także uczenie się przez całe życie, w tym uczenie się pozaformalne i nieformalne, mają zasadnicze znaczenie dla samorealizacji i dobrostanu obywateli, a także dla ich gotowości do dostosowania się do zmieniającego się rynku pracy i funkcjonowania na nim z sukcesem oraz do angażowania się w aktywne i odpowiedzialne obywatelstwo.
9. Rolę systemów uczenia się w miejscu pracy i przygotowania zawodowego w zapewnianiu osobom uczącym się praktycznych, życiowych i społecznych umiejętności oraz doświadczenia, które są odpowiednie do potrzeb rynku pracy i społeczeństwa, a także mają znaczenie w rozwoju osobistym osób uczących się. Takie systemy mogą opierać się na trwałych partnerstwach między światem pracy a światem kształcenia i szkolenia i wykraczają poza kształcenie i szkolenie zawodowe, w tym poza szkolnictwo wyższe.

⁽¹⁾ Dok. EUCO 12/24.

⁽²⁾ Jak określono w konkluzjach Rady Europejskiej z dnia 27 czerwca 2024 r. (dok. EUCO 15/24).

⁽³⁾ Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 497 z 10.12.2021, s. 1.

⁽⁵⁾ Jak określono w zaleceniu Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. C 189 z 4.6.2018 r., s. 1).

10. Fakt, że partnerstwa publiczno-prywatne mogą być skutecznym sposobem na powiązanie wymagań rynku pracy z kształceniem i szkoleniem. Osoby uczące się mogą czerpać korzyści bezpośrednio z praktyki, stykając się z najnowszymi osiągnięciami w każdym sektorze, tym samym można wspierać innowacje po obu stronach.
11. Wkład ekosystemów kształcenia i szkolenia w rozwój lokalny, regionalny, krajowy i europejski, wzrost gospodarczy i spójność społeczną. Kształcenie i szkolenie mogą służyć transferowi wiedzy, umiejętności i kompetencji między regionami i ponad granicami, przyczyniając się w ten sposób do innowacji i wzrostu gospodarczego, do przygotowania jednostek do zmieniającego się rynku pracy w UE oraz do ich rozwoju osobistego. Zrównoważona cyrkulacja talentów może sprawić, że korzyści płynące z mobilności i wymiany wiedzy, które obejmują rozwiązanie problemu dysproporcji regionalnych w zakresie możliwości kształcenia i szkolenia, zwłaszcza w regionach doświadczających pułapki niedoboru talentów, zostaną sprawiedliwie rozłożone w całej UE, co będzie sprzyjać spójności i zmniejszać ryzyko wyludnienia i drenażu mózgow. Należy pielęgnować i wspierać pozytywne i inkluzywne poczucie tożsamości i przynależności na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, oparte na wspólnych wartościach europejskich, co pozwoli obywatelom poszerzać wiedzę oraz wносить wkład w życie społeczne i rynek pracy.
12. Wartość transnarodowej współpracy, wymiany i mobilności, a także dzielenia się najlepszymi praktykami w dziedzinie kształcenia i szkolenia. Takie praktyki promują dialog międzykulturowy, wartości europejskie, obywatelstwo demokratyczne i spójność społeczną, a także wzajemne zrozumienie poprzez wzmacnianie wielojęzyczności. Możliwość przenoszenia umiejętności i uznawanie kwalifikacji⁽⁶⁾ są ważne, by zapewnić osobom uczącym się faktyczną swobodę przemieszczania się oraz by rozwiązać problem niedoboru kwalifikacji w Europie. Współpraca transnarodowa pozwala uzyskać nową perspektywę, dzielić się pomysłami i budować długotrwałe relacje instytucjonalne w celu pogłębiania wiedzy, zwiększania jakości i adekwatności kształcenia, szkolenia i badań naukowych, wzmacniania powiązań między kształceniem, szkoleniem, badaniami naukowymi i innowacjami, podnoszenia zdolności do zatrudnienia i poprawy umiejętności oraz skuteczniejszego wykorzystywania technologii cyfrowych i otwartej nauki, przyczyniając się w ten sposób m.in. do sukcesu transformacji ekologicznej.
13. Fakt, że krajowe ekosystemy kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach mogą znacznie wzmocnić współpracę transnarodową. Ustrukturyzowana współpraca transnarodowa na szczeblu instytucjonalnym, taka jak sojusze w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie, sojusze na rzecz innowacji, centra doskonałości zawodowej, akademie nauczycielskie Erasmus+, pakt na rzecz umiejętności oraz wspólnoty wiedzy i innowacji, a także szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe oraz podnoszenie i zmiana kwalifikacji osób dorosłych mogą również przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności Europy i ułatwić dwojaką transformację.
14. Fakt, że utworzenie europejskiego obszaru edukacji do 2025 r. wymaga ściślejszej współpracy transnarodowej, która tworzy pomosty i umożliwia instytucjom kształcenia i szkolenia wspólne działania, ułatwiając swobodny przepływ osób uczących się, absolwentów, pracowników akademickich, naukowców i profesjonalnej kadry w całej Europie w celu studiowania, pracy i prowadzenia badań naukowych, a przy tym wymaga w stosownych przypadkach synergii z europejską przestrzenią badawczą.
15. Transnarodowe działania w zakresie kształcenia i szkolenia wynikające z partnerstw strategicznych mogą obejmować tradycyjne możliwości mobilności dla osób uczących się, oferowanie mikropoświadczeń oraz inne możliwości uczenia się przez całe życie, a także elastyczne ścieżki uczenia się dla studentów i uczestnictwo w programach studiów obejmujących kilka uczelni w całej Europie i prowadzących do zdobycia wspólnego dyplomu.

MAJĄC NA UWADZE, ŻE:

16. Konkurencyjność Europy zależy od tego, czy jej obywatele będą wyposażeni w umiejętności dostosowane do przyszłych wyzwań. Partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia i szkolenia należą do czynników odgrywających kluczową rolę w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemu niedopasowania umiejętności oraz w jak najlepszym wykorzystaniu transformacji ekologicznej i cyfryzacji poprzez ukierunkowane inicjatywy i wspólne działania. Wysiłki podejmowane w ramach partnerstw strategicznych mogą zostać lepiej dostosowane, by zapewnić ukierunkowane wsparcie i zasoby, poprzez określenie obszarów, w których istnieją niedobory umiejętności lub w których grupy znajdujące się w trudnej sytuacji napotykają bariery i potrzebują szczególnego wsparcia, aby móc w pełni uczestniczyć w kształceniu, szkoleniu i zatrudnieniu.

⁽⁶⁾ W szczególnym przypadku kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą celem jest osiągnięcie automatycznego wzajemnego uznawania, jak określono w zaleceniu Rady z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą (Dz.U. C 444 z 10.12.2018, s. 1) oraz w konkluzjach Rady w sprawie dalszych kroków na rzecz urzeczywistnienia automatycznego wzajemnego uznawania w kształceniu i szkoleniu (Dz.U. C 185 z 26.5.2023, s. 44).

17. Partnerstwa i wspólne zobowiązania są jedną z kluczowych zasad w zarządzaniu systemami kształcenia i szkolenia zawodowego. Współpraca z interesariuszami oraz lokalnymi i regionalnymi ekosystemami, która zapewnia wspólną odpowiedzialność, ma w szczególności następujące cele: opracowanie innowacyjnych praktyk, zwiększenie atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ich adekwatności na rynku pracy, organizowanie, finansowanie i realizację programów uczenia się w miejscu pracy i przygotowania zawodowego oraz organizowanie mobilności osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego.
18. Szkolnictwo wyższe odgrywa kluczową rolę w rozwoju regionalnym i lokalnym, na przykład zapewniając możliwości kształcenia i szkolenia w odpowiedzi na niedobory wykwalifikowanej siły roboczej i niedopasowanie umiejętności. Dzięki elastyczności, konkurencyjności, odpowiednim zasobom i rozliczalności oraz poprzez przyciąganie i zatrzymywanie zmotywowanego personelu akademickiego i nieakademickiego instytucje szkolnictwa wyższego – we współpracy z innymi instytucjami kształcenia i szkolenia oraz partnerami strategicznymi – mogą stać się motorem rozwoju.
19. Istnieje potrzeba zwiększenia przenikalności między różnymi rodzajami kształcenia i szkolenia, w szczególności między systemem kształcenia i szkolenia zawodowego a systemem szkolnictwa wyższego, aby umożliwić osobom uczącym się płynne przejście między tymi systemami i promować uczenie się przez całe życie. Przenikalność między systemem kształcenia i szkolenia zawodowego a systemem szkolnictwa wyższego, przy pełnym poszanowaniu autonomii instytucjonalnej i krajowych ram kwalifikacji, umożliwiała osobom uczącym się płynne przechodzenie z jednego systemu do drugiego bez napotykania barier, takich jak brak uznawania punktów zaliczeniowych lub zbędne kursy. Ułatwia to postępy w nauce i pozwala poszczególnym osobom dostosować swoje ścieżki uczenia się do zmieniających się aspiracji zawodowych.
20. Kluczowe znaczenie ma wspieranie przechodzenia między kształceniem ogólnym a kształceniem i szkoleniem zawodowym, szkolnictwem wyższym i kształceniem dorosłych, poprawa dostępu do kształcenia i szkolenia dla grup defaworyzowanych i grup znajdujących się w trudnej sytuacji, a także wspomaganie nauczycieli, trenerów i specjalistów w rozwijaniu przez całe życie zawodowe nowych umiejętności i kompetencji oraz w nadążaniu za najnowszymi osiągnięciami technologicznymi oraz nowymi podejściami do nauczania i metodami nauczania. Pewną rolę w tym względzie mogą odegrać mikropoświadczenia.
21. Uczenie się powinno pomagać sprostać nowym wyzwaniom społecznym i gospodarczym oraz, w stosownych przypadkach, obejmować elementy uczenia się w miejscu pracy, które mogą przyczynić się do rozwoju kompetencji przekrojowych oraz poprawić poradnictwo zawodowe i adekwatność systemów kształcenia i szkolenia względem potrzeb rynku pracy, zwiększając tym samym szanse absolwentów na zatrudnienie. Zamiast stosować uniwersalne podejście, partnerstwa strategiczne mogą przyjąć podejście przyszłościowe i dostosowywać swoją ofertę do szczególnej sytuacji różnych osób uczących się, sektorów lub regionów.
22. Dzięki skoordynowaniu ścieżek kształcenia i szkolenia z potrzebami społecznymi i potrzebami rynku pracy oraz ze zróżnicowanymi potrzebami uczniów i osób uczących się przez całe życie, przy jednoczesnym poszanowaniu autonomii instytucji szkolnictwa wyższego oraz różnorodności krajowych systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i szkolnictwa wyższego, można lepiej przygotować siłę roboczą na wyzwania przyszłości. Środki oparte na podejściu obejmującym całe społeczeństwo sprawiają, że inicjatywy w zakresie kształcenia i szkolenia mogą zaspokajać konkretne potrzeby danej społeczności, branży lub ogółu społeczeństwa.
23. Oddziaływanie partnerstw strategicznych może być większe, jeżeli w ich ramach kieruje się zasoby do obszarów, w których mogą przynieść największe korzyści. Dzięki określeniu priorytetowych obszarów inwestycji lub interwencji partnerstwa strategiczne mogą zapewnić efektywną i skuteczną alokację zasobów, tym samym maksymalizując ich wpływ. Zasadnicze znaczenie ma inwestowanie w budowanie zdolności, zwłaszcza w obszarach o słabiej rozwiniętej infrastrukturze w zakresie kształcenia i szkolenia oraz badań, oraz w oferty edukacyjne związane z przyszłościowymi sektorami gospodarki i technologiami. Partnerstwa strategiczne, w tym partnerstwa publiczno-prywatne, mogą być również wykorzystywane do rozwijania oferty przystępnych cenowo i odpowiednich mieszkań dla studentów i uczniów zawodu oraz ekologicznych, energooszczędnych kampusów uczelnianych.

ZWRACA SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, by z należyтым uwzględnieniem autonomii instytucjonalnej i wolności akademickiej oraz zgodnie z uwarunkowaniami krajowymi:

1. Promowały partnerstwa strategiczne na szczeblu transnarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym w celu poprawy jakości, atrakcyjności, adekwatności i inkluzywności wszystkich rodzajów kształcenia i szkolenia.
2. Wspierały kompetencje w zakresie przedsiębiorczości, kreatywność i innowacje na wszystkich poziomach i we wszystkich rodzajach kształcenia i szkolenia poprzez zachęcanie do współpracy z przedsiębiorstwami typu start-up i inkubatorami oraz do innych partnerstw ze środowiskiem biznesowym, w tym przedsiębiorczością społeczną i inkluzywną, a także poprzez promowanie współpracy międzypokoleniowej.

3. Promowały rozwój i wdrażanie innowacyjnych, zorientowanych na osobę uczącą się i elastycznych ścieżek uczenia się poprzez partnerstwa strategiczne, zwiększając przenikalność między różnymi rodzajami kształcenia i szkolenia, w szczególności między systemem kształcenia i szkolenia zawodowego a systemami szkolnictwa wyższego i kształcenia dorosłych, a także promując uznawanie i walidację wcześniejszego (formalnego, pozaformalnego i nieformalnego) uczenia się i kwalifikacji.
4. Promowały wykorzystanie partnerstw strategicznych w celu wzmocnienia roli usług poradnictwa i doradztwa, w szczególności by wspierać przechodzenie osób uczących się między różnymi ścieżkami kształcenia i szkolenia oraz między kształceniem i szkoleniem a zatrudnieniem, a jednocześnie sprzyjać uczeniu się przez całe życie i rozwojowi kariery zawodowej.
5. Promowały możliwości uczenia się w miejscu pracy, wysokiej jakości przygotowanie zawodowe i inne formy uczenia się poprzez strategiczne partnerstwa z pracodawcami i partnerami społecznymi.
6. Wspierały i uznawały rozwój zawodowy i mobilność nauczycieli, trenerów oraz kadry kształcenia i szkolenia, aby zwiększyć ich zdolności do zapewniania doświadczeń w zakresie wysokiej jakości, włączającego i innowacyjnego uczenia się lub wspierania takich doświadczeń w ramach strategicznych partnerstw z interesariuszami.
7. Wspierały włączanie ekosystemów kształcenia i szkolenia do lokalnych, regionalnych, transgranicznych i unijnych strategii rozwoju, promując synergie z innymi obszarami polityki, takimi jak badania naukowe, innowacje, transformacja ekologiczna i cyfrowa, przedsiębiorczość, zaangażowanie społeczności i włączenie społeczne.

ZWRACA SIĘ DO KOMISJI, by z należyтым uwzględnieniem zasady pomocniczości i uwarunkowań krajowych:

1. Promowała wymianę dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie projektowania, wdrażania i oceny partnerstw strategicznych i współpracy transnarodowej w dziedzinie kształcenia i szkolenia poprzez działania oparte na wzajemnym uczeniu się, platformy wymiany wiedzy i badania uwypuklające najlepsze praktyki.
2. Zapewniała wskazówki i wskazywała możliwości finansowania, by wspierać tworzenie i wdrażanie partnerstw strategicznych i współpracy transnarodowej w dziedzinie kształcenia i szkolenia w ramach programów Erasmus+ i „Horyzont Europa”, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i innych odpowiednich unijnych instrumentów finansowania, a także by nadal badała i tworzyła synergie między inicjatywami w zakresie kształcenia i szkolenia a innymi obszarami polityki UE w celu usprawnienia wspólnych działań UE.
3. W dalszym ciągu wspierała państwa członkowskie oraz instytucje kształcenia i szkolenia w ich wysiłkach na rzecz rozwijania partnerstw strategicznych w dziedzinie kształcenia i szkolenia za pośrednictwem różnych inicjatyw i działań politycznych, w tym sojuszy w ramach inicjatywy Uniwersytety Europejskie, europejskiego sojuszu na rzecz przygotowania zawodowego i centrów doskonałości zawodowej, by wzmocnić europejską konkurencyjność, ułatwić dwojaką transformację i wspierać otwartą strategiczną autonomię poprzez kształcenie i szkolenie.
4. Udzielała wsparcia inicjatywom, które służą upowszechnianiu podnoszenia i zmiany kwalifikacji w przyszłościowych sektorach i technologiach.
5. Przygotowała pełne zestawienie istniejących i planowanych akademii umiejętności, obejmujące szczegółowe informacje na temat ich formatu, zarządzania, finansowania i odbiorców docelowych, udostępniła to zestawienie Radzie i regularnie je aktualizowała.
6. Dalej promowała stosowanie innowacyjnych podejść i narzędzi pedagogicznych za pośrednictwem partnerstw strategicznych, w tym uczenia się zorientowanego na osobę uczącą się i uczenia się w miejscu pracy, mikropoświadczeń i wysokiej jakości systemów przygotowania zawodowego w całej Europie.

ZAŁĄCZNIK

Kontekst polityczny

1. Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 27 czerwca 2024 r. (EUCO 15/24)
2. Konkluzje Rady Europejskiej z dnia 17 i 18 kwietnia 2024 r. (EUCO 12/24)
3. Zalecenie Rady z dnia 13 maja 2024 r. „Europa w ruchu” – oferowanie wszystkim możliwości w zakresie mobilności edukacyjnej (Dz.U. C, C/2024/3364, 14.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj>)
4. Rezolucja Rady w sprawie europejskiego obszaru edukacji: perspektywa na rok 2025 i dalsze lata (Dz.U. C 185 z 26.5.2023, s. 35)
5. Konkluzje Rady w sprawie dalszych kroków na rzecz urzeczywistnienia automatycznego wzajemnego uznawania w kształceniu i szkoleniu (Dz.U. C 185 z 26.5.2023, s. 44)
6. Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie europejskiego podejścia do mikropoświadczeń na potrzeby uczenia się przez całe życie i zatrudnialności (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 10)
7. Konkluzje Rady w sprawie europejskiej strategii na rzecz wzmocnienia pozycji instytucji szkolnictwa wyższego z myślą o przyszłości Europy (Dz.U. C 167 z 21.4.2022, s. 9)
8. Zalecenie Rady z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie tworzenia powiązań na rzecz skutecznej europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 160 z 13.4.2022, s. 1)
9. Rezolucja Rady w sprawie odnowionej europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych na lata 2021–2030 (Dz.U. C 504 z 14.12.2021, s. 9)
10. Rezolucja Rady w sprawie struktury zarządzania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) (Dz.U. C 497 z 10.12.2021, s. 1)
11. Konkluzje Rady w sprawie inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” – łączenie szkolnictwa wyższego, badań, innowacji i społeczeństwa: ku nowemu wymiarowi europejskiego szkolnictwa wyższego (Dz.U. C 221 z 10.6.2021, s. 14)
12. Rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030) (Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1)
13. Zalecenie Rady z dnia 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności (Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1)
14. Deklaracja z Osnabrück w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego jako czynnika odbudowy i sprawiedliwego przechodzenia na gospodarkę cyfrową i ekologiczną (30 listopada 2020 r.)
15. Zalecenie Rady z dnia 26 listopada 2018 r. w sprawie propagowania automatycznego wzajemnego uznawania kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia i szkolenia na poziomie wyższym i średnim II stopnia oraz efektów uczenia się osiągniętych w okresach nauki za granicą (Dz.U. C 444 z 10.12.2018, s. 1)
16. Zalecenie Rady z dnia 15 marca 2018 r. w sprawie europejskich ram jakości i skuteczności przygotowania zawodowego (Dz.U. C 153 z 2.5.2018, s. 1)